TÜRK ÜROLOJİ DERGİSİ, Cilt:16, Sayı:4, 439-442, 1990

ÜRİNER SİSTEM TAŞ HASTALIĞI NEDENİYLE OPERE EDİLEN 1000 OLGUNUN RETROSPEKTİF İNCELENMESİ

URINARY STONES: A RETROSPECTIVE STUDY OF 1000 SURGICALLYL TREATED PATIENTS

BAŞAR, H., ÖZGÜR, S., YÜRÜR, H., ÇETİN, S.

Türkiye Yüksek İhtasas Hastanesi Üroloji Kliniği

ÖZET

Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Nefroüroloji Kliniğine 1.1.1982-1.1.1987 tarihleri arasında üriner sistem taş hastalığı tanısı ile başvuran ve kliniğe yatırılarak opere edilen 1000 olgu çeşitli yönleriyle retrospektif olarak incelenmiş, sonuçlar değerlenderilerek literatürle karşılaştırması yapılmıştır.

SUMMARY

One thousand (1000) phenomena which was diagnosed as the urinary system stone disease and operated on the dates 1.1.1982-1.1.1987 in Nefrourology Clinic in Turkey Advanced Speciality Hospital have been studied retrospectively and the results been evaluated.

GİRİŞ

Üriner sistem taş hastalığı ülkemizde oldukça sık görülen ve çeşitli komplikasyonlara yol açabilen bir patolojidir.

Sosyoekonomik düzeyi düşük olan toplumların yanı sıra, ileri toplumlarda da oldukça yüksek insidans göstermektedir. Üroloji kliniklerine başvuran hasta populasyonunda da ilk sırayı üriner sistem taş hastalığı almaktadır. Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Nefroüroloji Kliniği'ne başvuran ve opere edilen hastalar arasında ilk sırada üriner sistem taş hastalığı yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Nefroüroloji Kliniğine üriner sistem taş hastalığı tanısı ile başvuran ve opere edilen 1000 olguyu retrospektif olarak incelemek ve sonuçları değerlendirerek literatürle karşılaştırmasını yapmaktır.

MATERYAL VE METOD

Bu çalışmada, Türkiye Yüksek İhtisas Hastenesi Nefroüroloji Kliniği'ne 1.1.1982-1.1.1987 tarihleri arasında üriner sistem taş hastalığı tanısı ile başvuran ve kliniğe yatırılarak opere edilen 1000 olgu retrospektif olarak incelenmiştir.

Üriner sistem taş hastalığı olan bu 1000 olgu yaşa, cinse, taşların lokalizasyonuna, rekürrens oranına, üriner enfeksiyon durmuna, kan gruplarına göre incelenmiştir.

Üriner sistem taş hastalığı olgularının kan gruplarına göre dağılımında kontrol grubu olarak Türkiye Yüksek İhtisas Hastenesi Hematoloji labaratuarına kan grubu tayini için başvuran 500 olgu alınmıştır. Sonuçlar "x^2" testi ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Olgularımızın 691'i erkek (% 69,1) 309 kadın (% 30.9) idi. Erkek/kadın oranı 2.2/1.0 dır. Yaşa ve cinse göre dağılımlarının incelenmesinde; üriner sistem taş hastalığının her iki cinste de en sıklıkla 31-40 yaş grubunda (Erkeklerde % 24,6, kadınlarda % 26,9) olduğu görülmüştür.

Üriner sistem taş hastalığında taşların lokalizasyona göre dağılımını incelediğimizde, en sık olarak sol böbrekte (% 28.4) ikinci sıklıkla sağ böbrekte (% 25.4) lokalize olduğu gözlenmiştir. (Tablo I)

Lokalizasyon	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Sol böbrek	186	26.9	98	31.7	284	28.4
Sağ böbrek	176	25.4	78	25.2	254	25.4
Sol üreter	130	18.8	63	20.4	193	19.3
Sağ üreter	85	12.3	32	10.5	117	11.7
Mesane	62	9.1	3	0.9	65	6.5
Mültipl *	52	7.5	11.3	87	8.7	
Toplam	**691**	**100.0**	**309**	**100.0**	**1000**	**100.0**

* Hem böbrek hem de üreterinde taşı olan veya bilateral taşı olan olgular.

Tablo 1: Üriner sistem taş hastalığı olgularında taşların cinse ve lokalizasyona göre dağılımı

Yaş	Kadın	Erkek	Toplam
1-10	1— 2	3	
11-20	3	7	10
21-30	5	22	27
31-40	8	39	47
41-50	8	21	29
51-60	5	11	16
61-70	-	2	2
Toplam	**30**	**104**	**134**
%	**22.4**	**77.6**	**100.0**

Tablo 2: Üriner sistem nüks taşlarının yaşa ve cinse göre dağılımı

Opere edilen olguların 134'ü (% 13.4) rekürrendi. Bu rekürren olguların yaşa göre dağılımını incelediğimizde en sık olarak 31-40 yaş grubunun (47 olgu) yer aldığını görmekteyiz. (Tablo 2)

Bu nüks 134 olgunun 30'u kadın (% 22.4), 104'ü (% 77.6) erkek idi. Nüks olgularda Erkek/Kadın oranı 3.06 1.0

Üst üriner sistem taşı olan 935 olgunun 306'sı (% 32.7) kadın, 629'u (% 67.3) erkekti. Üst üriner sistem taşlarında erkek/kadın oranı 2.06'dır.

Alt üriner sistem taşı olgularının 3'ü kadın (% 4.6), 62'si erkektir. (% 95.4). Alt üriner sistem taşlarında erkek/kadın oranı 20.7/1.0.

Opere edilen bu 1000 olgunun 257'sinin preoperatif idrar kültürlerinde üreme vardı. (% 25.7) Bu 257 olgunun 163'ü (% 63) erkek, 94'ü (% 37) kadın idi. (Tablo 3)

Kültür	Erkek	Kadın	Toplam	%
E.Coli	106	676	173	67.3
Klebsiella	23	9	32	12.4
Proteus	15	7	22	8.5
Enterobakter	9	5	14	5.4
Pseudans	6	2	8	3.
Staf.Aurus	3	1	4	1.6
Candida	1	3	4	1.6
Toplam	**163**	**94**	**257**	**100**

Tablo 3: Üriner sistem taş hastalığı olgularında ajan patojen dağılımı

Tablo 3'de de görüldüğü gibi ürolithiatzis olgularında üriner enfeksiyon amili olarak en sıklıkla. E.Coli (% 67.3) yer almaktadır.

Nüks olgularımızın 71'inin preoperatif idrar kültüründe üreme vardı (% 53).

Ürolithiazis ile kan grupları arasında bir korelasyon mevcudiyeti "x^2 Testi" ile istatistiksel olarak tartışıldı. Sonuç olarak B ve 0 kan grubu ile ürolithiazis arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulundu. (P 0.005 ve p 0.01) (Tablo 4, 5, 6).

Kan Grubu	Sayı	%
A	458	45.8
B	148	14.8
AB	65	6.5
0	329	32.9
Toplam	**1000**	**100.0**

Tablo 4; Ürolithiazisli olgularda kan gruplarının dağılımı

Kan Grubu	Sayı	%
A	225	45.0
B	93	18.6
AB	37	7.4
0	145	29.0
Toplam	**500**	**100.0**

Tablo 5: Kontrol olgularında kan gruplarının dağılımı

Kan Grubu	X^2	P
A	0.26	0.60
B	9.53	0.005
AB	1.1	0.30
0	7.38	0.01
Rh^-	2.84	0.10

Tablo 6: Ürolithiazisli olgularla kontrol olgularının kan grupları yönünden x^2 testine göre istatistiksel değerlendirilmesi.

TARTIŞMA

Üriner sistem taş hastalığı her geçen gün daha çok kişide ortaya çıkan ve tedavi edilmediği takdirde böbrek harabiyetine sebep olabilen, multifaktöriyel etyolojiye sahip bir patoloji olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üriner sistem taş hastalığı insidansı genellikle erkeklerde kadınlara oranla daha fazladır.

Biçim çalışmamızda erkek/kadın oranı 2.2/1.0 olarak bulunmuştur. Sormina, Johnson Grenabo ve Christopher'in araştırmalarında da benzer sonuçlar bulunmuştur. (1, 2, 3, 4)

Üriner sistem taş hastalığının yaşa göre dağılımının incelenmesinde erkeklerde en sıklıkla 31-40 (% 24.6), ikinci sıklıkla 21-30 (% 24.3), üçüncü sıklıkla 41-50 yaş gruplarında (% 16.4) olduğu, kadınlarda ise en sıklıkla yine 31-40 (% 26.9), ikinci sıklıkla 21-30 (% 24.2), üçüncü sıklıkla 41-50 yaş gruplarında (% 17.4) olduğu bulunmuştur. Mbonu ve Khalifia'da çalışmalarında aynı sıklık sıralamasını bulmuşlardır. (6, 7)

Johnson ve arkadaşlarının bir çalışmasında da, bu sıralama erkeklerde birinci sıklıkla 31-40 yaş grubunda, ikinci sıklıkla 50-59 yaş grubunda, üçüncü sıklıkla 41-50 yaş grubunda görüldüğü; kadınlarda ise birinci sıklıkla 31-40, ikinci sıklıkla 50-59, üçüncü sıklıkla da 41-50 yaş grubları arasında görüldüğü bildirilmiştir. (5)

Üriner sistem taşlarının lokalizasyona göre dağılımında en sıklıkla sol böbrekte (erkeklerde % 26.9; kadınlarda % 31.7) ikinci sıklıkla sağ böbrekte (erkekelerde % 25.4; kadınlarda % 25.2) lokazilize olduğu bulunmuştur. Scott'un bir çalışmasında da benzer bir lokazisyon dağılımı gözlenmiştir. (8)

Bizim çalışmamızda üriner sistem taşlarında nüks onarımı % 13.4 olarak bulduk. Bu nüks olguların % 22.4'ü kadın, % 77.6'sı ise erkektir. Nüks olgularının yaşa göre dağılımı incelendiğinde ise, ilk sırayı 31-40 yaş grubunun aldığını gözlemledik. Nüks oranı Christopher'in bir çalışmasında erkeklerde % 4.4, kadınlarda % 1.7 olarak, Johnson'un bir çalışmasında ise erkeklerde % 15.9, kadınlarda ise % 12.4 olarak bulunmuştur. (4, 5)

Bizim 1000 olguluk retrospektif araştırma grubumuzda 257 olgunun preoperatif idrar kültürlerinde üreme vardı. (% 25.7) (163 erkek, 94 kadın) üriner enfeksiyon amili olarak en sıklıkla E. coli (% 67.3) ve ikinci sıklıkla klebsiella (% 12.5) görülmüştür. (Sormina, Mbonu ve Grenabo'da yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlar bildirilmektedir). (1, 6, 5)

Üriner sistem taş hastalığı olgularımızın ABO kan gruplarına ve Rh faktörüne göre dağılımı kontrol grubu olgularının kan grubları ile karşılaştırdığımızda, B ve 0 kan grubu ile ürolithiazis arasında istatistiki bir ilişkinin olduğunu saptadık. ($p>0.005$ ve $p>0.01$).

Rozansky ve Ark'ın benzer bir çalışmasında A, AB ve 0 kan grubu ile ürolithiazis arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu; Cauderella ve Ark'ın çalışmasında ise ABO kan grubu ve Rh faktörü ile ürolithiazis arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. (9, 10)

SONUÇ

Bu araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır:

1) Yaş: Üriner sistem taş hastalığı erkeklerde en sıklıkla 31-40 yaş grubunda (% 24.6), ikinci sıklıkla 21-30 yaş grubunda (524.3), üçüncü sıklıkla 41-50 yaş grubunda (% 16.4), kadınlarda da en sıklıkla 31-40 (% 26.9), ikinci sıklıkla 21-30 (% 24.2), üçüncü sıklıkla 41-50 yaş grubunda (% 17.4) olduğu görülmektedir.

2) Cinsiyet: Üriner sistem taşlarının cinsiyete göre dağılımında erkek-kadın oranı 2.2/1.0'dır. Bu oran üst üriner sistem taşlarında 2.06/1.0, alt üriner sistem taşlarında 20.7/1.0'dır.

3) Lokalizasyon: Taşlar en sıklıkla (% 28.4) sol böbrekte, ikinci sıklıkla (% 25.4) sağ böbrekte, üçüncü sıklıkla (% 19.3) sol üreterde lokalizedir. Taşlar % 8.7 oranında multipl yerleşim gösterirler.

Üriner sistem taşlarının % 93.5'i üst üriner sisteme, % 16.5'i alt üriner sisteme aittir.

Alt üriner taşları en sıklıkla (% 33.8) 51-60 yaş grubunda ortaya çıkmaktadır.

4) Rekkürens: Nüks oranı % 13.4 olup, erkeklerde daha yüksektir (3,47/1.0)

5) Enfeksiyon: Olgularımızın % 12.5'sinde perop idrar kültüründe üreme vardır. Bu oran nüks olgularda % 53 idi.

6) Kan grubu: Üriner sistem taş hastalığı ile B ve 0 kan grubu arasında istatistiki bir ilişki bulundu. ($p<0,005$; $p<0,01$).

KAYNAKLAR

1. **Sarmina, I., Spirnak, J.P., Resnick, I.M.:** Urinary Lithiazis in The Black Population: An Epidemiological Study and Review of thhe Literature. J.Urol.Vol. 138:14-7, 1987.
2. **Johnson, M.C., Wilson, M.D., O'Fallon, M.W., Malek, S.R.:** Renal Stone Epidemiology. A 25-year study in Rochester, Minesota. Kid. İnt., Vol. 16:624-631, 1979.
3. **Grenabo, L., Hedelin, H. and Petterson S.:** The Severity of Infection Stones in the Upper Urinary Tract.Scand.J.Urol.Nephrol. 19:285-289, 1985.
4. **Ireton, R.C., Krieger, J.N., Mason, J.T., et all:** Urinary Calculus Disease in Southest Asian Immigrants. Urol 28-3:196, 1986.
5. **Johnson, C.M., Hauser, E.A, Corbett, W.:** Renal Lithiazis epidemiology. J.Urol., 122:288, 1979.
6. **Mbonu, O., Attach, Ch., Ikeakor, I.:** Urolithiazis in an African Population Int.Urol.Nephrol. 16:291-296, 1984.
7. **Khalifa W.S., Gabal, A.A., Shihab, M.:** Urolithiazis in Kuwalt Urol. and Nephrol. 18:147-151, 1986.
8. **Scott, R.:** Prevelance of Calcified Upper Urinary Tract Disease in a Random Population Surgery. Brit.J.Urol., 59:111-117, 1987.
9. **Weithbrecht, M., Hageman, M. Pjab, R. et al:** Abstracts of the 12 th Urolithiasis Symposium Bonn-Vienna.Urol.Res.14:83-99, 1986.
10. **Hesse, A., Klocke, K., Scheafer, M. et all:** Abstracts of 12 th Urolithiasis Symposium.Bonn-Vienna.